

Title: *"Kvinder er foran på point!"*

Author(s): Birgitte Asmussen

Source: CHARA – Journal of Creativity, Spontaneity and Learning, Vol. 2, No. 1 (2011)

Pages: 651-655

Published by: <http://www.chara.dk>

Stable Url: <http://www.chara.dk/artikler/20110107.pdf>

Digitized: march 25, 2011

Terms and Conditions of Use

Your use of the CHARA Journal archive indicates your acceptance and CHARA's terms and Conditions of Use, available at <http://www.chara.dk/information/terms.pdf>. CHARA's Terms and Conditions of Use provides, in part, that unless you have obtained prior permission, you may use content in the CHARA Journal archive only for your personal, non-commercial use.

Please contact the publisher regarding any further use of this work at redaktionen@chara.dk. Each copy or any part of a CHARA publication must contain the same copyright notice that appears on the screen or printed page of such publication.

CHARA is a not-for-profit organization founded in 2009. We work to create new knowledge on Creativity, Spontaneity and Learning and to build a common research platform that promotes the discovery and use of these resources. For more information on CHARA please contact redaktionen@chara.dk.

CHARA is collaborating with The Royal Library of Denmark to preserve and extend access to CHARA - Journal of Creativity, Spontaneity and Learning.

Kvinder er foran på point!

Af Birgitte Asmussen

Kreativitet er et fremmedord, og betyder skaben. Skabende evner er fællesmenneskelige og hverken forbeholdt et bestemt køn eller for den sags skyld en bestemt "klasse", som Richard Florida engang mente. Men det ene køn har en mere grundlæggende erfaring indlejret i kroppen, når det drejer sig om skabelsesprocessen, og er derfor "foran på point", hvilket også ses ud af f.eks. det antal hits man får på en søgning på Internet. Læs et bud på en forklaring på, hvorfor "kreative kvinder" giver ti gange så mange hits som "kreative mænd" gør, og læs noget om, hvad der er især mændenes udfordring i et samfund hvor det siges, at vi blandt andet skal leve af kreativitet.

Gå på Internet, slå "kreative kvinder" (i citationstegn, Red.) op på Google. Slå derefter "kreative mænd" (i citationstegn, Red.) op. Der er mere end ti gange så mange hits på det første opslag, som på det sidste. Kvinder og kreativitet hører tilsyneladende noget tættere sammen end mænd og kreativitet gør.

For nogle år siden lancerede amerikaneren Richard Florida udtrykket "den kreative klasse", og indsnævrede på den måde den altomfattende skaberevne til at være forbeholdt en bestemt klasse. Udtrykket er smart og ligger godt i munden, men ordet kreativitet hører til i fremmedordbogen, hvor det defineres som "skaben", og oversætter man det til almindeligt dansk bliver det tydeligt at Hr. Florida er på vildspor: Den skabende klasse. Hvis en sådan klasse virkelig fandtes ville mange af os hurtigt blive outsiders, men det gør den heldigvis ikke. Det ved enhver, der bevæger sig i det virkelige liv med øjnene åbne.

Mennesket havde ikke overlevet til nu, havde det ikke været for den skabende evne der ligger i alle individer – kvinder såvel som mænd - som en absolut grundsten. Mennesket har gennem årtusinder overlevet ved at genskabe sig selv i stadig nye udgaver, med en opfindsomhed så stor, at ikke bare to ud af de cirka 7 milliarder mennesker, vi efterhånden er på jorden, er helt ens. Det er da en fantasifuldhed der vil noget! Og den er mildt sagt ikke af ny dato. Ej heller er den ejet af en bestemt klasse. Eller af et bestemt køn, for den sags skyld.

Mennesket er skabende i sit væsen. Derfor giver det fra ét perspektiv heller ikke mening at hæfte kønnet op på evnen til at skabe, lige så lidt som det giver mening at hæfte en ”klasse” op på det.

Fra andre perspektiver kan det til gengæld godt være spændende at beskæftige sig med kønsperspektivet i forhold til kreativitet, og hvad er mere nærliggende end at tage udgangspunkt i den vigtigste skabelsesproces der findes – skabelsen af os selv (selvfølgelig, hvad ellers?).

Når et menneske bliver skabt er det første trin undfangelsen, det næste udviklingen, og det sidste trin handler om at føre ud i livet – at bringe mennesket til verden. De samme trin og den samme proces går igen i al anden skabelse, uanset om man finder på at fremstille isterningposer eller om man laver en ny ret mad: Først får man en ide. Så udvikler man den. Til sidst gør man den manifest – bringer den til verden. Først når alle tre trin er gennemført, er noget reelt skabt. Mange kender sikkert til det at have gode ideer, uden at de nogensinde bliver ført ud i livet. Et bogmanuskript der ender i skrivebordsskuffen i stedet for at blive til en stak bøger hos boghandleren, den cykel der blev skilt ad, men aldrig smurt og samlet igen - de situationer kan ses som en slags energimæssig ”abort”.

De forskellige køn har forskellige roller og forskellig betydning når det drejer sig om skabelsen af mennesket, og med fin afbalancering er altings udspring – ideen, undfangelsen – umulig uden at såvel det kvindelige som det mandlige er repræsenteret. Derefter begynder manden ganske vist at sakke lidt agterud, for udviklingen af barnet er noget, kvinden er ene om at være direkte involveret i. I hendes krop ligger evnen til at udvikle det, der er undfanget. Og hun er i direkte forbindelse med det; hvad hun byder sig selv har afsmitning på det, der er under udvikling, mens et foster ikke påvirkes af, hvor mange drinks faderen eventuelt måtte indtage undervejs i udviklingsprocessen.

Også sidste trin – at bringe barnet til verden – er muligt uden at faderen så meget som behøver være til stede. I kvindens krop ligger evnen til at bringe noget til verden ved egen hjælp. Manden vil ikke mærke så meget som en trækning ved det ene øje når det sker. Jeg taler ikke om, hvad der er ønskværdigt, men udelukkende om, hvad der er faktisk muligt.

Kvindekønnet spiller dermed en afgørende rolle hele vejen igennem skabelsesprocessen, mens det kun delvist er tilfældet for mandekønnet. Den overfladiske konklusion, velegnet til en avisoverskrift, kunne være, at kvinder er bedre til at skabe end mænd, men den konklusion er selvfølgelig netop overfladisk.

Så vidt den vigtigste skabelsesproces. Men der skabes jo en masse hele tiden, og skal man tale om køn og skaben, så er det interessante, hvordan de to køn hver især omsætter den grad af betydning de har i den oprindelige proces.

De egenskaber, et menneske har haft med sig som en grundtone altid, har det ofte en tendens til, selv at overse værdien af. Det kan ligge så meget i ens grundnatur, være så tæt på ens oprindelige væsen, at man simpelt hen ikke kan få øje på vigtigheden af denne egenskab, mens andre til gengæld sagtens kan se den.

Kvinder tager deres evne til at skabe lidt mere som en selvfølge, fordi de bærer en medfødt viden om, at de kan det. Langt de fleste af dem oplever også i deres voksenliv at erfare det konkret når de bliver gravide og føder børn.

Det kan være derfor, kvinder generelt ikke har samme behov for at bevise noget, bevise at de "kan". De ved, de kan. De har ikke samme tvivl som det mandekøn, der er sig sin sekundære rolle pinligt bevidst. Det kan i øvrigt også være derfor, der ikke bliver lagt så meget mærke til, hvad kvinder skaber – det tages mere for givet, at kvinder er skabende, end at mænd er det. Det kan til og med kamme over, sådan at det ikke bare tages for givet, men simpelt hen reduceres til at være ikke-vigtigt. Misundelse kan i den sammenhæng godt være en grim ting, og det kan dårlig samvittighed i øvrigt også. Lidt sat på spidsen tror jeg, at kvinder gennem tiderne ubevidst har underspillet deres kreative evner af dårlig samvittighed over at have det uindtagelige forspring.

Kompenserende kreativitet

Hvor kvinder måske ikke synes, det er så fantastisk hvad de præsterer, så har mændene til gengæld fuldt fokus på kompenserende kreativitet: Se, hvad jeg kan!! Og har behov for vedvarende ros for præstationerne. Tvivlen om egen betydningsfuldhed i skabelsesprocessen er dyb og ikke nem at udviske, men må stedse dulmes.

Den tvivl har så til gengæld medvirket til, at meget andet er bragt til verden. Det er en gammel sandhed, at balance kan opnås på to måder: Ved at reducere det, der er for stort, eller ved at øge det, der er for småt. Reduktion af kvindekønnets betydning i skabelsesprocessen giver sig for eksempel udslag i kejsersnit til den fødende: Pludselig er det *lægen* der bringer barnet til den fødende kvinde (og verden). Sådan får man(d) en større andel i skabelsesprocessen, og hvem vil ikke gerne have det, som ikke har det?

Men det batter alligevel ikke rigtigt. Set fra mandekønnets vinkel er det ikke en løsning, der duer for de fleste. Og kønnets urgamle fælles underlegenhedsproblem ved at være sekundære i skabelsesprocessen er derfor – heldigvis – søgt løst ved, i stedet at øge det, der er for småt: Mænd får deres egne ”børn”. De opfinder ting og sager. De etablerer virksomheder! Læs et portræt af en hvilken som helst virksomhedsstifter eller mangeårig direktør, og han vil betegne virksomheden som sit barn. Det er ikke en tilfældigt valgt metafor. Han betegner det sådan, fordi det er præcis, hvad det er. Og på samme måde som en kvinde kan sætte sig selv til side for sit barns behov er en sådan mand også villig til at sætte sig selv (og sit egentlige barn!) til side for sin virksomheds ”behov” (læs beretninger om virksomhedsejeres børn, og de vil sige, at de oplevede virksomheden være vigtigere for deres far, end de var).

Mandekønnet har på den måde også bragt rigtig meget til verden, og kønnets sekundære betydning i den største kreative proces har utvivlsomt været drivkraft for megen anden skabelse.

Kreative evner er med andre ord noget, mennesker og ikke kønsvæsener besidder. Men ét er evnerne, noget andet er deres mulighed for at komme i anvendelse. Og *så* kommer kønnet på banen. Så kommer det *syn*, som et samfund har på et køn, pludselig i spil. Et samfund hvor det gængse kvindesyn f.eks. er, at kvinden er manden underlegen, kan via konkret lovgivning hindre et køns udfoldelse af dets kreative evner. Det er set herhjemme, hvor det f.eks. ikke var tilladt gifte kvinder at disponere over deres egne økonomiske midler før midt i 1800-tallet, og i USA var man stadig i gang med at diskutere disse spørgsmål engang i 1960'erne. Også den mere uformelle ”lovgivning” kan være en stopklods for kreativ udfoldelse, ikke kun for kvinde- men også for mandekønnet.

Områderne, som kreative evner udfoldes på, kan være hæftet op på køn. Den californiske maler Kaffe Fassett er verdenskendt for sine strikke- og broderiarbejder, og det er ikke kun på grund af arbejdernes skønhed og fantasifuldhed. Det hænger primært sammen med at han som mand udfolder sine kreative evner på et for mandekønnet meget atypisk felt.

Mulighederne det enkelte køn gives for at kunne udfolde de kreative evner kan også være forskellige. I de senere år har vi fra centralt hold set udfoldet en del anstrengelser for at få kvinder til at interessere sig for at bruge deres kreative evner på felter, der ikke traditionelt optager særlig mange kvinder, og som led i de bestræbelser har der været lagt lokkemad af forskellig art ud. Støtteordninger, positiv særbehandling mv. Her er kvinder blevet givet bedre formelle muligheder end mænd.

Men i et samfund der siges at skulle leve af bl.a. kreativitet, er det måske værd for mændene at overveje, hvordan de bærer sig ad med, alt i alt at komme mere frem til snorene på dette felt. For mens vi ser kvinderne kaste sig ud i at erobre nye områder for udfoldelse af deres kreativitet, f.eks. ved at etablere virksomheder, så er det knap så tydeligt, hvor mandekønnet indtager nye felter og udvider deres revir. Det nærmeste, man kommer noget synligt, er næsten feltet for madlavning, hvor mandekønnet så småt er begyndt at gøre sine kreative evner gældende, men ellers er der langt imellem udvidelserne.

I stedet for at ligge som en skyggeside må den kreative evne ud i lyset hos begge køn og her ser det ud til, at især mandekønnet har et stykke udviklingsarbejde at gøre. I hvert fald hvis vi skal tage fordelingen på Internet for pålydende.